

Nr 39.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag under försvarets fonder och statens utlåningsfonder för budgetåret 1948/49.

(1:a avd.)

FÖRSVARETS FONDER.**Försvarets fastighetsfond.*****Arméns delfond.***

1:o) **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:tt beträffande kapitalbudgeten under försvarets fonder (bilaga 25, punkt 1, s. 4 och 5 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1948) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 500 000 kronor.

Arméns fortifikationsförvaltning har erinrat, att enligt av Kungl. Maj:tt den 14 februari 1947 fastställd plan för försvarets byggnadsverksamhet under kalenderåren 1947 och 1948 byggnadstillstånd för arméns del kunde påräknas allenast för arbeten intill en beräknad kostnad av omkring 20 miljoner kronor under ettvarit av nämnda år och vidare anført bland annat följande.

Antalet arbetsobjekt under nu ifrågavarande anslag kunde förväntas komma att framdeles avsevärt öka såsom en följd av det uppskov med byggnadsverksamhetens planemliga fullföljande, som komme att föränledas av Kungl. Maj:ts förenämnda beslut. I ett stort antal fall komme nämligen uppskovet att nödvändigöra provisoriska åtgärder för avhjälpande av ofta svårartade olägenheter av uppskovet. Ett flertal framställningar om dylika åtgärder hade redan inkommit från vederbörande militära myndigheter. I åtskilliga fall syntes vidare hänsyn till planens kvotsiffror komma att medföra överskridande av beräknade kostnader genom att påbörjade arbeten måste avbrytas för att återupptagas vid en senare tidpunkt och planerade arbeten uppdelas i mindre etapper eller utföras vid en senare tidpunkt än ursprungligen beräknats med därav följande högre prisläge. Jämväl dylika kostnadsökningar syntes böra bestridas från nu ifrågavarande anslag. Med hänsyn till de direktiv om återhållsamhet i anslagsäskanden som utfärdats ville fortifikationsförvaltningen likväl icke föreslå någon höjning av anslaget. Å andra sidan syntes av angivna skäl någon minskning av anslaget icke heller böra komma i fråga.

Departementschefen har framhållit, att de under de tre delfonderna av försvarets fastighetsfond anvisade investeringsanslagen till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m. vore avsedda att möjliggöra mindre nybyggnads- och förändringsarbeten och att tagas i anspråk för förstärkning av de särskilda under vederbörande delfond anvisade byggnadsanslagen i den mån så visade sig oundgängligen nödvändigt på grund av oförutsedda prisstegringar eller av andra orsaker. Anslagen finge tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och allenast för ändamål, som icke borde tillgodoses med anlitande av vederbörlig å staten för försvarets fastighetsfond uppförd utgiftspost till reparations- och underhållskostnader eller genom särskild medelsanvisning under kapitalbudgeten.

Det för innevarande budgetår under arméns delfond anvisade anslaget å 500 000 kronor har, framhåller departementschefen, visat sig vara väl knappt tillmätt. Då vidare belastningen å anslaget under nästa budgetår kunde förväntas komma att ytterligare ökas genom att det planerliga genomförandet av arméns byggnadsverksamhet måste ytterligare uppskjutas, syntes departementschefen anslaget böra höjas. Departementschefen förordade därför, att anslaget för nästa budgetår bestämdes till 600 000 kronor. Departementschefen förutsatte härvid, att kostnaden för förstärkning av en bro på vägen Hässleholm—Hovdala—Höör inom Skånska pansarregementets övningsfält, för vilket ändamål fortifikationsförvaltningen i särskild skrivelse den 1 november 1947 äskat ett belopp av 33 000 kronor, skulle, därest arbetet prövades böra utföras, bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Utskottet anser sig kunna tillstyrka, att det av Kungl. Maj:t äskade anslaget anvisas. Härvid förutsättes, att anslaget liksom motsvarande anslag för innevarande budgetår tages i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och allenast för ändamål, som icke bör tillgodoses med anlitande av den å staten för försvarets fastighetsfond uppförda anslagsposten till reparations- och underhållskostnader eller genom särskild medelsanvisning under kapitalbudgeten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

2:o) **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 5 och 6) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 1 330 000 kronor.

För byggnadsarbeten m. m., som falla inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, ha under budgetåren 1943/47 anvisats särskilda investeringsanslag — s. k. kvotanslag — ett vart till beloppet motsvarande ungefär fjärdedelen av

de medel, som nämnda budgetår återstått att anvisa för respektive försvarsgrens byggnadsarbeten enligt försvarsbeslutet. Till grund för beräkningarna av kostnaderna för dessa arbeten har som regel lagts prisläget den 1 juli 1941. Med stöd av riksdagens bemyndigande ha kvotanslagen fått överskridas med belopp, motsvarande prisstegringar som inträffat efter den 1 juli 1941, i den mån ramen för kvotanslagens sammanlagda belopp icke till följd av sakliga besparingar kan komma att lämna utrymme härför. Det har förutsatts, att för täckning av merkostnader av dylik art särskilda anslag skulle komma att anvisas.

Efter förslag i 1945, 1946 och 1947 års statsverkspropositioner anvisade riksdagen såsom särskilda investeringsanslag under arméns, marinens och flygvapnets delfonder av försvarets fastighetsfond sammanlagt respektive 12 500 000 kronor, 4 300 000 kronor och 18 900 000 kronor till prisstegringar å byggnadsarbeten. Dessa förstärkningsanslag omfattade de särskilt angivna belopp, som intill den 1 juli 1946 anvisats från kvotanslagen för merkostnader i anledning av prisstegringar i förhållande till prisläget den 1 juli 1941.

De motsvarande belopp, som anvisats från investeringsanslag under budgetåret 1946/47, och i vilka belopp icke ingå kostnader för markförvärv, uppgå till sammanlagt 3 056 300 kronor.

För att täcka dessa merkostnader syntes departementschefen böra för nästa budgetår upptagas särskilda investeringsanslag med, i avrundade belopp, 1 330 000 kronor, 440 000 kronor och 1 280 000 kronor eller tillhopa 3 050 000 kronor. Dessa anslag vore alltså — liksom de tidigare anvisade — att betrakta som formella förstärkningsanslag, som korresponderade mot de av riksdagen lämnade bemyndigandena att överskrida kvotanslagen och därmed även kostnadsramen med hänsyn till inträffade prisstegringar utöver prisläget den 1 juli 1941.

Utskottet. Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag överensstämmer med de anslagsprinciper, som tillämpats för kapitalinvesteringar i försvarets fastighetsfond, och då de beräkningar, som ligga till grund för de äskade anslagen, synas vara godtagbara, tillstyrker utskottet, att ifrågavarande förstärkningsanslag anvisas.

Under respektive delfonder hemställer utskottet, att motsvarande anslag anvisas för marinen och flygvapnet.

I detta sammanhang hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 1 330 000 kronor.

3:o) **Anordnande av vissa drivmedelsförråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 6 och 7) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

Överbefälhavaren har framlagt en plan till utbyggnad under en tioårsperiod av bombsäkra drivmedelsanläggningar för försvaret för en sammanlagd kostnad av 35 000 000 kronor. I nuvarande läge har departementschefen ansett sig endast kunna fatta ståndpunkt till de anläggningar, som närmast äro avsedda att komma till utförande vid de olika försvarsgrenarna. Departementschefen har med hänsyn till den stora betydelse för rikets försvarsberedskap, som måste tillmätas förefintligheten av bombsäkra drivmedelsanläggningar med tillräcklig lagringskapacitet, ansett sig böra tillstyrka, att för nästa budgetår beräknas medel för påbörjande av dylika anläggningar vid de olika försvarsgrenarna.

För arméns del borde enligt departementschefen medel anvisas för påbörjande av en efter prisläget den 1 januari 1946 till 3 800 000 kronor kostnadsberäknad bombsäker bensinlagringsanläggning. Med hänsyn till rådande förhållanden ansåge departementschefen sig dock för nästa budgetår böra beräkna ett belopp av endast 750 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Återstående medel syntes böra anvisas framdeles. Departementschefen förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga att besluta om igångsättande av byggnadsarbetena i deras helhet oaktat kostnaderna komme att överstiga det anvisade anslagsbeloppet.

Utskottet tillstyrker, att det för nästa budgetår äskade anslaget anvisas. Kungl. Maj:t bör emellertid, såsom departementschefen förutsatt, äga att besluta om igångsättande av ifrågavarande byggnadsarbeten i deras helhet, oaktat kostnaderna komma att överstiga det anvisade anslagsbeloppet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

4:o **Vissa markförvärv.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 7—23) att *dels* medgiva, att ett kronan tillhörigt, i förberörda statsrådsprotokoll närmare angivet markområde om cirka 6 000 kvadratmeter må utan ersättning till kronan överlätas till Linköpings stad, *dels ock* till Vissa markförvärv för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

Kostnaderna för förvärv av fältskjutningsterräng för Skövde garnison, tillhopa 267 900 kronor, överstiga med 60 000 kronor de tidigare av riksdagen (skrivelse 1942: 356 och 1945: 154) för ändamålet beräknade beloppen. Merkostnaden är föranledd av att den för ifrågavarande markförvärv avsedda fastigheten vid expropriationsförfarandet uppskattats till avsevärt högre värde än det som fastigheten vid den ursprungliga värderingen åsatts. Departementschefen har förordat, att för ändamålet anvisas 60 000 kronor.

För utvidgning av Skövde garnisons övningsfält har beräknats ett belopp av 60 000 kronor. Departementschefen har framhållit, att, därest den fastighet, varom här vore fråga, icke nu förvärvades av kronan, risk syntes

föreligga att densamma inom en nära framtid komme att exploateras för bostadsbebyggelse, vilket skulle medföra avsevärda nackdelar vid det militära utnyttjandet av östra delen av garnisonens övningsfält.

Utvidgning av Värmlands regementes övningsfält. De delar av Värmlands regementes övningsfält, som för närvarande utnyttjas för granatkastarskjutning och för stridsskjutning med gevärskalibriga vapen, anses icke vara tillfredsställande vare sig ur skjututbildnings- eller säkerhetssynpunkt. Med anledning härav har fortifikationsförvaltningen framlagt förslag till utvidgning av övningsfältet genom förvärv av ett norr om övningsfältet beläget markområde om cirka 63 hektar och ett sydväst om fältet beläget område om cirka 48 hektar. Det förstnämnda området skall utnyttjas främst såsom målområde vid granatkastarskjutning, medan det sistnämnda området avses att tagas i anspråk vid stridsskjutning med gevärskalibriga vapen. Departementschefen har, då de föreslagna markområdena syntes vara synnerligen värdefulla ur utbildningssynpunkt, tillstyrkt, att medel anvisas för förvärv av desamma. Kostnaderna ha beräknats till 240 000 kronor.

Utvidgning av Bohusläns regementes övningsfält. Ägarna till två i anslutning till Bohusläns regementes övningsfält belägna fastigheter ha hemställt, att kronan måtte inlösa fastigheterna och såsom skäl härför framhållit, att den enda utfartsvägen från fastigheterna ginge över övningsfältet och avstängdes vid skjutningar samt att närbelägenheten till övningsfältet medförde risker för olycksfall och skadegörelse å egendomarna.

Departementschefen har framhållit, att det otvivelaktigt vore till stor olägenhet för ägarna av ifrågavarande fastigheter, att deras utfartsväg sträckte sig över övningsfältet. Då det dessutom icke vore möjligt att till rimliga kostnader anordna en annan utfartsväg, funne departementschefen sig böra tillstyrka, att fastigheterna förvärvas. Härigenom vunnes även att övningsfältet tillfördes för militära övningar lämplig terräng. Kostnaderna för förvärven ha beräknats till 23 500 kronor.

För förvärv av mark för Wendes artilleriregemente har enligt beslut av 1942 års riksdag anvisats 572 000 kronor. För täckande av uppkomna merkostnader för markförvärvet ha äskats ytterligare 6 000 kronor.

Förvärv av mark för Bergslagens artilleriregemente. Genom beslut den 26 februari 1943 godkände Kungl. Maj:t ett mellan dåvarande arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt drätselkammaren i Kristinehamn, å stadens vägnar, å andra sidan träffat avtal om reglering av vissa med förläggningen av Bergslagens artilleriregemente till Kristinehamn sammanhängande frågor. Enligt avtalet hade staden förbundit sig, bland annat, att förvärva och till kronan utan ersättning överlåta ett i avtalet angivet markområde om 176 hektar. Därest staden icke på rimliga villkor kunde förvärva fastigheter eller delar av fastigheter inom ifrågavarande område, skulle kronan, efter framställning av staden, ombesörja expropriation av sådana fastigheter och fastighetsdelar, varvid det skulle åligger staden att ersätta kronan alla kostnader för såväl markens inlösende som

expropriationens utförande. Efter av staden gjord framställning, förordnade härefter Kungl. Maj:t genom beslut den 8 oktober 1943, att de i området ingående fastigheterna och fastighetsdelarna skulle, för att tilläggas artilleriregementets övningsområde, avstås till kronan genom expropriation.

Under handläggningen av expropriationsmålet visade det sig, att genom expropriationen flertalet av de berörda fastigheterna skulle komma att avskäras på sådant sätt, att fastigheternas kvarvarande delar skulle bli belägna dels öster och dels väster om expropriationsområdet. Beträffande sju i Varnums socken belägna markområden om tillhoppa cirka 4,9 hektar, fann vederbörande expropriationsnämnd inträngsersättning böra utgå med belopp, som översteg två tredjedelar av respektive områdes värde. Vidare ansåg expropriationsnämnden, att expropriationen borde utvidgas att omfatta ytterligare ett område om 0,022 hektar. Värdet av samtliga nu angivna områden uppskattades av nämnden till 25 603 kronor, varav 18 400 kronor avsåg inträngsersättningar. Sistnämnda belopp har enligt överenskommelse med staden erlagts av denna. Departementschefen har förordat, att för täckande av det återstående beloppet 7 203 kronor anvisas.

Förvärv av fältskjutningsterräng för Göteborgs luftvärnskår. Göteborgs luftvärnskår saknar för närvarande lämplig terräng för bedrivande av utbildning i fält- och stridsskjutning. Med hänsyn till betydelsen av fullgod utbildning i dessa utbildningsgrenar har departementschefen tillstyrkt, att ett markområde om cirka 583 hektar vid Stora Mossen inom Askims och Källareds socknar samt Mölndals stad, vilket område jämväl är användbart för bedrivande av andra övningar, förvärvas. Området är avsett att användas jämväl av andra i Göteborg förlagda truppförband. Kostnaderna för markförvärvet, vilket förutsatts skola ske genom expropriation, ha beräknats till 140 000 kronor.

Utvidgning av Svea trängkårs kasernområde. Förslaget innebär, att Svea trängkårs kasernområde skall utvidgas med — förutom ett Linköpings stad tillhörigt område om tillhoppa 49 680 kvadratmeter, som genom beslut den 8 augusti 1947 arrenderats och som skall utnyttjas för utvidgning av kårens handexercisfält — ett i anslutning till kårens nuvarande kasernområde beläget, likaledes staden tillhörigt markområde om cirka 15 900 kvadratmeter. Genom förvärv av detta markområde skulle trängkåren få möjlighet att inom sitt kasernområde bereda plats för planerad bebyggelse såväl för kårens eget behov som för det enligt beslut av 1946 års riksdag till kåren förlagda första tygkompaniet. Kostnaderna härför — beräknade efter 2 kronor per kvadratmeter — ha uppskattats till 35 000 kronor.

I detta sammanhang har fortifikationsförvaltningen anmält fråga om avstående av kronans rätt till en ursprungligen för vägändamål avsedd markremsa om cirka 6 000 kvadratmeter av stadsägorna nr 2105 och 2106 A i Linköping. Denna markremsa ingick ursprungligen i det område, som Linköpings stad 1905 utan ersättning överlät till kronan för förläggning av dåvarande Östgöta trängkår och avsågs till väg till kasernetablissemnet. Sedermera har

vägfrågan ordnats på annat sätt utan att därvid fråga om återgång av äganderätten till markremsan berörts. Departementschefen har ansett billighetsskäl tala för att kronan avstår alla anspråk på och ersättning för ifrågavarande område, vilket numera till sin huvudsakliga del ingår i en kyrkogård och som icke längre är erforderligt för militärt ändamål. Departementschefen har därför föreslagit, att området utan ersättning överlåtes till Linköpings stad.

Kostnaderna för de enligt det föregående av departementschefen förordade markförvärven ha beräknats till sammanlagt 571 703 kronor. För mötande av oförutsedda utgifter har departementschefen emellertid föreslagit, att det anslag, som bör anvisas för ändamålet, bestämmes till 600 000 kronor. Beloppet har ansetts lämpligen böra anvisas såsom icke specificerat investeringsanslag, beträffande vars disposition Kungl. Maj:t borde äga meddela föreskrifter.

Utskottet. Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t äskat medel för vissa armén berörande markförvärv, i huvudsak avseende utvidgning av övnings- och fältskjutningsterräng. Utskottet har funnit behovet härav i varje särskilt fall styrkt och förordar därför, att de ifrågasatta markförvärven komma till stånd. Mot storleken av det för ändamålet äskade investeringsanslaget, 600 000 kronor, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet finner i likhet med departementschefen billighetsskäl tala för att kronan avstår från alla anspråk på och ersättning för det förenämnda markområdet om cirka 6 000 kvadratmeter av stadsägorna nr 2105 och 2106 A i Linköping och tillstyrker alltså, att området utan ersättning överlåtes till staden.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att ett kronan tillhörigt, i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1948 närmare angivet markområde om cirka 6 000 kvadratmeter må utan ersättning till kronan överlåtas till Linköpings stad;

b) till *Vissa markförvärv* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

Marinens delfond.

5:o) **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 24 och 25) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Beträffande de utgiftsändamål som avses skola tillgodoses med detta anslag och förutsättningarna för att det skall få tagas i anspråk hänvisas till vad därom anförts i det föregående vid behandlingen av motsvarande anslag under arméns delfond.

För nästa budgetår har marinförvaltningen äskat ett anslag av 200 000 kronor för smärre nybyggnads- och förändringsarbeten av angiven art. Detta äskande har departementchefen ansett sig böra tillstyrka. Departementschefen har emellertid ansett, att under detta anslag borde beräknas medel för vissa närmast till smärre nybyggnadsarbeten hänförliga företag, riktardomar och elektriska ledningsarbeten, för vilka till statsrådsprotokollet (s. 24) lämnats en redogörelse. Sistnämnda arbeten har marinförvaltningen kostnadsberäknat till 221 000 kronor. Departementschefen har föreslagit, att för samtliga här avsedda ändamål anvisas ett anslag för nästa budgetår av 400 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka den äskade medelsanvisningen. För anslagets ianspråktagande böra gälla samma förutsättningar som i det föregående angivits beträffande motsvarande anslag under arméns delfond.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

6:o) **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** Under hänvisning till vad utskottet i det föregående under punkten 2:o anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 25) hemställa,

att riksdagen må till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 440 000 kronor.

7:o) **Anordnande av vissa drivmedelsförråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 25 och 26) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

Under arméns motsvarande anslag (punkt 3:o) har berörts en av överbefälhavaren framlagd plan för utbyggnad av bombsäkra drivmedelsförråd för försvaret. Såsom i nämnda sammanhang anförts har departementschefen ansett sig kunna framlägga förslag till utförande endast av de drivmedelsanläggningar vid de olika försvarsgrenarna, som äro avsedda att först utföras.

För marinens del borde enligt departementschefen anvisas medel för påbörjande av en efter prisläget den 1 juli 1946 till 4 050 000 kronor kostnadsberäknad fullträffsäker oljelagringsanläggning. Med hänsyn till rådande förhållanden ansåge departementschefen sig dock för nästa budgetår endast böra räkna med ett belopp av 750 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Återstående medel syntes böra anvisas under påföljande budgetår. Departementschefen förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga att besluta om igångsättande av byggnadsarbetena i deras helhet oaktat kostnaderna komme att överstiga det anvisade anslagsbeloppet.

Utskottet tillstyrker, att det för nästa budgetår äskade anslaget anvisas. Kungl. Maj:t bör emellertid, såsom departementschefen förutsatt, äga att besluta om igångsättande av ifrågavarande byggnadsarbeten i deras helhet, oaktat kostnaderna komma att överstiga det anvisade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

8:o) **Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9, s. 26) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår äskat medel för påbörjande av ett till 605 000 kronor kostnadsberäknat fullträffsäkert artilleriammunitions- och torpedförråd på ostkusten. Med hänsyn till att betydande fördelar ur såväl militär som ekonomisk synpunkt stode att vinna genom att inrymma förråd för ammunition i fullträffsäkra bergutrymmen, har departementschefen ansett sig böra tillstyrka, att medel för nästa budgetår anvisas för påbörjande av ifrågavarande förråd. Departementschefen har för ändamålet beräknat ett belopp av 300 000 kronor. Återstående medel syntes departementschefen böra anvisas under påföljande budgetår. Departementschefen förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga att besluta om igångsättande av byggnadsarbetena i deras helhet oaktat kostnaderna komme att överstiga det anvisade anslagsbeloppet.

Utskottet anser sig böra tillstyrka den äskade medelsanvisningen och har intet att erinra mot att, såsom departementschefen förutsatt, Kungl. Maj:t beslutar att byggnadsarbetena må igångsättas i deras helhet, oaktat kostnaderna komma att överstiga det anvisade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av artilleriammunitions- och torpedförråd* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Flygvapnets delfond.

9:o) **Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 27 och 28) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Beträffande de utgiftsändamål, som avses skola tillgodoses med detta anslag, och förutsättningarna för att det skall få tagas i anspråk hänvisas till vad därom anförts i det föregående vid behandlingen av motsvarande anslag under arméns delfond.

Departementschefen har för nästa budgetår förordat en medelsanvisning under detta anslag av 400 000 kronor, innebärande i förhållande till innevarande budgetårs anslag en minskning med 100 000 kronor.

Utskottet tillstyrker den äskade medelsanvisningen. För anslaget ianspråktagande böra gälla samma förutsättningar som i det föregående angivits beträffande motsvarande anslag under arméns delfond.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

10:o) **Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.** Under hänvisning till vad utskottet i det föregående under punkten 2:o anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 28) hemställa,

att riksdagen må till *Prisstegringar å byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 1 280 000 kronor.

11:o) **Vissa flygfältsarbeten m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, s. 28 och 29) att *dels* medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av departementschefen angiven omfattning, *dels ock* till Vissa flygfältsarbeten m. m. för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

Till 1947 års statsverksproposition (bil. 25, s. 51—60) lämnades en närmare redogörelse för detaljerna i ett av flygförvaltningen framlagt treårsprogram för modernisering av de militära flygfälten. Till denna redogörelse torde här få hänvisas. Genom beslut av 1946 och 1947 års riksdagar ha sammanlagt 23 000 000 kronor anvisats för påbörjande av ifrågavarande flygfältsarbeten. Enligt medgivande av 1947 års riksdag må inom en kostnadsram av ytterligare 10 000 000 kronor flygfältsarbeten igångsättas. För nästa budgetår har flygförvaltningen begärt i första hand täckning för dessa 10 000 000 kronor samt därjämte bemyndigande att igångsätta flygfältsarbeten för ytterligare 30 000 000 kronor. Medelsbehovet under budgetåret 1948/49 för sistnämnda arbeten har uppskattats till 15 000 000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att de skäl, som föregående år anfördes för att ifrågavarande arbeten borde snarast utföras, givetvis alltjämt gjorde sig gällande med samma styrka. Departementschefen ansåge det därför angeläget, att de moderniseringsarbeten beträffande de militära flygfälten, som påbörjats under tidigare budgetår, nu fortsattes. Departementschefen förordade, att under nästa budgetår finge igångsättas ytterligare flygfältsarbeten inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor. Då på grund av läget på arbetsmarknaden avsevärda belopp av de för flygfältsarbeten redan anvisade medlen vid nästa budgetårs ingång syntes komma att kvarstå outnyttjade, ansåge depar-

tementschefen det emellertid tillräckligt om det anslag, som för nästa budgetår anvisades för ändamålet, begränsades till 10 000 000 kronor.

Utskottet får erinra, att 1947 års riksdag uttalat, att, då här ifrågavarande flygfältsarbeten vore av stor betydelse ur flygsäkerhetssynpunkt och alltså representerade en hög angelägenhetsgrad, det vore synnerligen påkallat, att desamma komme till utförande i den omfattning, läget på arbetsmarknaden och tillgång på material det medgäve. De redan igångsatta moderniseringsarbetena beträffande de militära flygfälten synas utskottet därför böra fortsättas. Utskottet har icke något att erinra mot att under nästa budgetår ytterligare flygfältsarbeten få igångsättas inom den av departementschefen angivna kostnadsramen av 15 000 000 kronor. Medelsanvisningen för nämnda budgetår har emellertid ansetts böra begränsas till 10 000 000 kronor. Utskottet tillstyrker, att detta belopp nu anvisas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) medgiva, att flygfältsarbeten m. m. vid flygvapnet må komma till utförande i av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1948 angiven omfattning;

b) till *Vissa flygfältsarbeten m. m.* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

12:o) **Anordnande av vissa drivmedelsförråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 29 och 30) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Under arméns motsvarande anslag (punkt 3:o) har berörts en av överbefälhavaren framlagd plan för utbyggnad av bombsäkra drivmedelsförråd för försvaret. Såsom i nämnda sammanhang anförts har departementschefen ansett sig kunna framlägga förslag till utförande endast av de drivmedelsanläggningar vid de olika försvarsgrenarna, som äro avsedda att först utföras.

För flygvapnets del borde enligt departementschefen anvisas medel för påbörjande av tre bombsäkra drivmedelsförråd, efter prisläget den 1 juli 1946 kostnadsberäknade till sammanlagt 1 200 000 kronor. Med hänsyn till rådande förhållanden ansåge departementschefen sig dock för nästa budgetår böra beräkna ett belopp av endast 400 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Återstående medel syntes böra anvisas under påföljande budgetår. Departementschefen förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga att besluta om igångsättande av byggnadsarbetena i deras helhet oaktat kostnaderna komme att överstiga det anvisade anslagsbeloppet.

Utskottet tillstyrker, att det för nästa budgetår äskade anslaget anvisas. Kungl. Maj:t bör emellertid, såsom departementschefen förutsatt, äga att be-

sluta om igångsättande av ifrågavarande byggnadsarbeten i deras helhet, oaktat kostnaderna komma att överstiga det anvisade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordnande av vissa drivmedelsförråd* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Försvarets fabriksfond.

13:o) **Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 30 och 31), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, får utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen i ämnet anfört, hemställa,

att riksdagen må till *Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksstyrelse* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

14:o) **Försvarets fabriksverks dispositionsanslag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, s. 31), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Försvarets fabriksverks dispositionsanslag* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

15:o) **Vissa byggnadsarbeten vid centrala torpedverkstaden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 31) — vilket avser anvisande av medel för uppförande vid centrala torpedverkstaden av dels en oljebod för förvaring av vissa vätskor, dels ock en bunkeranläggning för skydd vid vissa experiment — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid centrala torpedverkstaden* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 75 000 kronor.

STATENS UTLÅNINGSFONDER.

16:o) **Värnpliktslånefonden.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t be-
träffande kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder (bilaga 25, punkt 18, s. 31—33 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 januari 1948) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Medel för värnpliktslånefondens verksamhet ha anvisats av 1945 års riksdag för budgetåret 1945/46 i form av ett investeringsanslag å 500 000 kronor,

av 1946 års riksdag för budgetåret 1946/47 genom ett investeringsanslag å 300 000 kronor och av innevarande års riksdag å tilläggsstat för budgetåret 1947/48 genom ett investeringsanslag av 100 000 kronor. Värnpliktslånefonden har sålunda hittills tillförts ett sammanlagt belopp av 900 000 kronor.

Departementschefen har ansett sig kunna godtaga av försvarets socialbyrå gjorda beräkningar, enligt vilka för budgetåret 1948/49 till värnpliktslånefonden borde anvisas ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker den äskade medelsanvisningen, hemställer,

att riksdagen må till *Värnpliktslånefonden* för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

Uppskjutna frågor.

17:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedan nämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen
punkten 5: Vissa ytterligare markförvärv, och
punkten 10: Anordnande av vissa förråd; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 12 mars 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Lindström, Gränebo, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Heiding, Gillström, Sundelin, Rosenberg och Bergh; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Ward, Malmberg i Skövde, Mårtensson, Staxäng, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Persson i Vinberg, Johansson i Mysinge och Birke.
